

زنان شهر و صلح اجتماعي

2 اسفند 1400

زهرا نژادبهرام

آینده جهان در گروي شهرها و جمعیت شهرنشین ساکن در آن است. بر اساس آخرین سرشماری‌ها تا سال 2050 میلادی نیمی از ساکنان زمین در شهرها سکونت خواهند کرد. این در حالی است که ایران گوي سبقت را ربوده و بیش از هفتاد درصد جمعیت آن در شهرها زندگی می‌کنند. شهرنشینی در آینده به مثابه ساکن حرکت توسعه بشري خواهد بود. با این نگاه شهروندان پرچمدار حرکت روبه رشد جهان و کشور را در اختیار دارند. در این میان نوع تعامل و تلاش برای ایجاد فرصت‌های مشارکت اجتماعي در بستر فراگیری عمومي؛ کانوني است که این مهم را رقم می‌زند! **زنان** که نیمی از جمعیت شهرنشین را تشکیل می‌دهند در بستري از این تعاملات راهکارهایی برای حضور خود جست‌وجو می‌کنند که بخشی از آن نیازمند رویکردهای پیشینی و بخشی پسینی است. وجود چارچوب‌هایی برای تعامل و مشارکت از سوي جامعه، بستر پیشینی این مهم است و بهره‌گیری از آن ساختار در قالب تربیت عمومي جامعه و بهره‌گیری از ظرفیت عموم افراد در جامعه بخش پسینی آن را تشکیل می‌دهد. «رواداري» نقطه کانوني این حرکت است.

رواداري به معنای پذیرش حق همگان؛ همه کسانی که در شهر زندگی می‌کنند و عضو آن هستند فارغ از هر نوع مشخصه‌ای؛ زنان که نیمی از این جمعیت را تشکیل می‌دهند رواداري را بستري برای رفع تبعیض و فرصتي برای مشارکت تعریف کرده‌اند. با این نگاه برای رفع خشونت و نزاع برای توسعه تعامل و همبستگی برای کاهش ناروایی و گسترش همگرایی و انسجام جامعه شهری نیازمند بازخوانی ارزش‌ها و رفع سوءتفاهم‌ها و بسترسازی برای تعاملات متکی به مشارکت برای همگان هستیم. وقتی حقی ضایع نشود، وقتی حقوق افراد مورد احترام باشد، وقتی امتیاز سببي و نسبي معنادار نباشد یا امتیاز جنسیتی از رابطه اجتماعي حذف شود! امید به فراگیر شدن رواداري و دوری از خشونت و ایهام از جامعه جدي می‌شود! برخی کارشناسان در تعریف صلح اجتماعي مساله «رواداري» را ضرورتی انکارناپذیر دانسته‌اند؛ این مهم در بستر تعریف صلح به معنای نفي خشونت و تنش و درگیری قابل مشاهده است؛ در واقع وقتی حق طبیعی معیار سنجش قرار گیرد، رواداري جای خود را کسب می‌کند و زنان می‌توانند با آرامش و امنیت مفهوم مشارکت را تعریف و تجربه کنند!

مشارکت در تعریف دوباره ارزش‌ها، در تعریف توسعه شهری، در برنامه‌ریزی شهری، در مبلمان شهری، در فضاي عمومي و آنجاست که «گفت‌وگو» شکل می‌گیرد و «رواداري» نصب‌العین صلح اجتماعي می‌شود.

بر اساس برخی آمارها مساله خشونت در شهرها به ویژه نسبت به زنان با توجه به مشکلات اقتصادی و مشکلات ناشی از شیوع بیماری کرونا روند افزایشی یافته است. این مهم نگرانی جدي را برای جامعه ایجاد کرده و ضروري است بازنگری بر رفتارهای منجر به خشونت در قالب آموزه‌های عمومي از سوي

نهادهای عمومی نظیر معاونت اجتماعی شهرداری، صدا و سیما و رسانه‌های مکتوب و مجازی جدی گرفته شود! اما این به تنهایی راهکار نیست! در نگاهی به تعداد نزاع‌هایی که در کشور به پزشکی قانونی مراجعه کرده‌اند، می‌توان دریافت که این مساله چقدر جدی است .

در سال 98 بیش از 574 هزار و در سال 99 بیش از 585 هزار و در 9 ماهه 1400 بیش از 468 هزار نزاع ثبت شده است . این مهم مفهوم صلح اجتماعی را با چالش جدی در کشور روبه‌رو ساخته است . کشوری که بر مبنای اصول تفاهم و آموزه‌های دینی برای همدلی و دوستی قرار گرفته، داشتن این میزان نزاع که فقط یکی از انواع خشونت را شامل می‌شود را مبنایی برای نگرانی ایجاد می‌کند که شاید مهم‌ترین اصل آن را عدم رواداری و گفت‌وگو باید دانست! ضرورت توجه به آموزش‌های رسمی از مهدکودک تا دانشگاه به عنوان برنامه بلندمدت دولت‌ها در نفي خشونت و تنش و درگیری و ترویج گفت‌وگو و رفع سوءتفاهم‌ها از طریق مصالحه و سازش اصلی‌ترین معبر برای رسیدن به صلح اجتماعی است! جامعه‌ای که درگیر تنش‌های جنسیتی و برتری‌گزینی جنسیتی و ناباوری نسبت به حقوق انسان‌ها فراتر از نقش جنسیتی آنان باشد در رسیدن به صلح اجتماعی و انسجام عمومی، مشارکت فعال، مصرف بهینه منابع و نشاط و شادی یقیناً با دشواری همراه است! برخی کارشناسان با تعریف کلمه صلح معتقدند صلح واژه‌ای نام‌آشناست! به اعتقاد آنان بشر از دیرباز همواره موضوع صلح را در اندیشه داشته است ولی امروزه با گسترش شهرنشینی و توسعه ارتباطات اجتماعی مساله صلح اجتماعی این مهم دوباره مورد توجه قرار گرفته است. از نگاه آنان صلح اجتماعی به معنی تعادل در تمام حوزه‌های اجتماعی است. در واقع صلح اجتماعی راهی برای حفظ زندگی اجتماعی دور از درگیری‌های درون گروهی و بین گروهی است. توجه به صلح اجتماعی یکی از اهداف سیاست‌های اجتماعی است که راه‌حل‌های صلح‌آمیز برای اختلافات و درگیری‌هایی که ممکن است ناشی از اختلافات و تنش‌های اجتماعی در میان بخش‌های مختلف جامعه ملی و بین‌المللی باشد را ارایه می‌دهد. صلح اجتماعی نیازمند برقراری روابط مناسب بین همه افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی است. صلح اجتماعی، بستگی به روابط سطوح قدرت و همچنین طراحی و توجه دولت به منافع همه گروه‌های اجتماعی دارد، از این‌رو شیوه‌های اجتماعی تبعیض در قالب‌های مذهبی - سیاسی - قومی - جنسیتی و طبقاتی چالش‌برانگیز است؛ زیرا طبق تعاریف **صلح اجتماعی** هرگونه نابرابری منجر به درگیری است. در این میان **مادرانگی زنان** عنصر مهمی است که می‌تواند مفهوم صلح دوستی و گفت‌وگو را در تربیت فرزندان و جامعه نهادینه کند. مادران که تصویر تربیتی کودک هستند نیازمند توانمندسازی و بازخوانی ارزش‌های انسانی در آنها هستند به شرط آنکه خود در معرض خشونت و نفي حقوق و تعارض اجتماعی نباشند. مادرانی که آموزه‌های خود را از اجتماع و مدرسه و خانواده دریافت می‌کنند و در تنش اجتماعی و در معرض خشونت جنسیتی هستند آیا قادرند مفهوم صلح اجتماعی را به فرزندان انتقال دهند؟ آیا شهر قادر است در برابر این موارد بدلی متناسب را به آنها ارایه کند که بازخوانی ارزش‌های تعامل و همدلی و انسجام را از کوچه به خانه ببرد و کوچه را کانون گفت‌وگو و خانه را مامن گفت‌وگو و شهر را بستر مشارکت و رواداری کند! این سوال باید از سوی برنامه‌ریزان فرهنگی و سیاستگذاران اجتماعی به‌طور مداوم پرسیده شود که تلاش شما برای کاهش خشونت و ترویج گفت‌وگو در بستر صلح اجتماعی از کانون رواداری چه بوده است؟!